

Datum van
inontvangstneming

:

04/07/2017

Zaak C-309/17

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

29 mei 2017

Verwijzende rechter:

Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

19 mei 2017

Verzoekster en appellante:

Stadtwerke Delmenhorst GmbH

Verweerder en geïntimeerde:

████████████████████

[OMISSIS]

Hanseatisches Oberlandesgericht te Bremen

[OMISSIS]

Uitgesproken op: 19 mei 2017

[OMISSIS]

Beschikking

In de zaak tussen

Stadtwerke Delmenhorst GmbH [OMISSIS], Delmenhorst,

verzoekster en appellante,

[OMISSIS]

en

██████████ [OMISSIS] Bremen,

verweerder en geïntimeerde,

[OMISSIS]

heeft de 2. Zivilsenat (tweede civiele kamer) van het Hanseatisches Oberlandesgericht (hoogste rechterlijke instantie van de deelstaat Vrije Hanzestad Bremen) in Bremen [OMISSIS] het volgende beslist:

[Or. 2]

De behandeling van de zaak wordt geschorst.

Het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) wordt krachtens artikel 267 VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

1.

Moet artikel 3, lid 3, in samenhang met bijlage A, onder b) en c), van richtlijn 2003/55/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2003 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en houdende intrekking van richtlijn 98/30/EG (PB L 17[6], blz. [57]) aldus worden uitgelegd dat de omstandigheid dat de afnemer van gas tijdig noch rechtstreeks in kennis is gesteld van de voorwaarden, de reden en de omvang van een aankomende tariefwijziging voor gasleveringen, in de weg staat aan de geldigheid van een dergelijke tariefwijziging?

2.

Indien deze vraag bevestigend wordt beantwoord:

Is artikel 3, lid 3, in samenhang met bijlage A, onder b) en c), van richtlijn 2003/55/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2003 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en houdende intrekking van richtlijn 98/30/EG sedert 1 juli 2004 rechtstreeks van toepassing op een privaatrechtelijk (in de vorm van een Duitse GmbH) georganiseerd leveringsbedrijf, aangezien die bepalingen van deze richtlijn inhoudelijk gezien onvoorwaardelijk zijn en dus zonder verdere omzettingshandeling kunnen worden toegepast, en de burger rechten verlenen ten aanzien van een organisatie die, ondanks haar privaatrechtelijke rechtsvorm, onder gezag van de staat staat omdat deze de enige aandeelhouder van de onderneming is?

[Or. 3]

Motivering:

A)

Verzoekster, een gemeentelijk dienstverlenend bedrijf dat de rechtsvorm van de GmbH (Gesellschaft mit beschränkter Haftung; besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid) heeft aangenomen, leverde onder andere aardgas aan verweerder in zijn hoedanigheid van klant die tegen een vast tarief wordt beleverd in het kader van de basisenergievoorziening voor een onroerend goed in Delmenhorst, en vordert achterstallige betalingen ten belope van 5 350,80 EUR voor het tijdvak van 31 januari 2005 tot 28 augustus 2012. Partijen zijn het er niet over eens of de verhogingen van de gasprijzen, die verzoekster sinds 1 oktober 2004 unilateraal heeft doorgevoerd en waartegen verweerder bezwaar heeft gemaakt, geldig zijn. De betrokken prijsverhogingen werden in de krant bekendgemaakt maar de individuele klanten die tegen een vast tarief worden beleverd, zijn hiervan niet rechtstreeks schriftelijk in kennis gesteld.

Het Landgericht (rechter in eerste aanleg) Bremen heeft bij vonnis van 2 september 2016 de vordering afgewezen op grond dat verzoekster niet op afdoende wijze had aangetoond, of en, in voorkomend geval, in hoeverre de verhogingen van de gasprijzen in het betrokken tijdvak waren gebaseerd op een toename van haar eigen aankoopkosten die niet hadden kunnen worden gecompenseerd door kostenverlagingen op andere gebieden, en voorts, of zij in dezelfde mate rekening had gehouden met kostendalingen als met kostenstijgingen. Dit was evenwel noodzakelijk nadat het Bundesgerichtshof (hoogste Duitse federale rechter in burgerlijke zaken en in strafzaken) op basis van het arrest van het Hof van 23 oktober 2014 in de gevoegde zaken C-359/11 en C-400/11 [OMISSIS] had geoordeeld dat de relevante Duitse bepalingen, te weten § 4, lid 1, AVBGasV (Verordnung über Allgemeine Bedingungen für die Gasversorgung von Tarifkunden; besluit inzake de algemene voorwaarden voor de gaslevering aan klanten met een vast tarief) en § 5, lid 2, GasGVV (Verordnung über Allgemeine Bedingungen für die Grundversorgung von Haushaltskunden und die Ersatzversorgung mit Gas aus dem Niederdrucknetz; besluit inzake de algemene voorwaarden voor de basislevering van gas aan huishoudens en de vervangende levering van gas van het lagedruknet), niet meer mochten worden toegepast, maar dat die juridische situatie voortvloeit uit een aanvullende uitlegging van de overeenkomst¹ [OMISSIS]. **[Or. 4]**

Tegen dat vonnis heeft verzoekster hoger beroep ingesteld waarover de verwijzende rechter zich moet uitspreken.

Verzoekster, die haar in eerste aanleg ingestelde vordering van 5 350,80 EUR plus wettelijke rente sedert 3 mei 2010 verder geldend maakt, is van mening dat zij

¹ Noot van de vertaler: hier gaat het om een aanvullende uitlegging van de gasleveringsovereenkomst teneinde de lacune te verhelpen die door de onverenigbaarheid van de nationale voorschriften met het Unierecht was ontstaan.

heeft voldaan aan haar verplichting om aan te tonen dat de door haar doorgevoerde prijsverhogingen gerechtvaardigd waren en draagt dienaangaande aanvullende bewijzen aan.

Verweerder, die voor het overige het vonnis verdedigt, is onder andere van mening dat de prijsverhogingen alleen al ongeldig zijn omdat een aanvullende uitlegging van een overeenkomst, als die van het Bundesgerichtshof, niet in het nadeel van de consument kan zijn, gelet op de beslissing van het Hof van 23 oktober 2014. Daarenboven dient richtlijn 2003/55/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2003 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en houdende intrekking van richtlijn 98/30/EG in casu rechtstreeks te worden toegepast, aangezien verzoekster als gemeentelijk bedrijf aan overheidstoezicht is onderworpen.

B)

De slaagkansen van het hoger beroep hangen af van de uitlegging van artikel 3, lid 3, juncto bijlage A, onder b) en c), van richtlijn 2003/55/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2003 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en houdende intrekking van richtlijn 98/30/EG (hierna: „aardgasrichtlijn 2003/55/EG”). Alvorens uitspraak te doen over het hoger beroep, schorst de verwijzende rechter de procedure om het Hof krachtens artikel 267, lid 2, VWEU om een prejudiciële beslissing te verzoeken. **[Or. 5]**

I.

Volgens de verwijzende rechter heeft verzoekster althans voor bepaalde delen van haar vordering afdoende aangetoond te hebben voldaan aan de door het Bundesgerichtshof gestelde eisen om de gasprijs te mogen verhogen, zodat het vonnis van het Landesgericht Bremen niet overeind kan blijven op grond van ontoereikende verantwoording.

II.

De verwijzende rechter is evenwel van mening dat de omstandigheid dat verweerder vooraf tijdig noch rechtstreeks is geïnformeerd, in de weg staat aan de geldigheid van de verhogingen van de gasprijzen, aangezien de transparantievereisten van artikel 3, lid 3, in samenhang met bijlage A, onder b) en c), van de aardgasrichtlijn 2003/55/EG rechtstreeks van toepassing zijn op het onderhavige geval. Deze zienswijze veronderstelt echter dat de inachtneming van de in de richtlijn neergelegde transparantievereisten een voorwaarde vormt voor de geldigheid van een verhoging van de gasprijs en dat een inbreuk op de desbetreffende verplichting door de gasleverancier dus niet alleen een recht op schadevergoeding voor de betrokken afnemer doet ontstaan. Voorts vooronderstelt die zienswijze dat verzoekster, ondanks haar privaatrechtelijke rechtsvorm, kan worden aangemerkt als een organisatie of instelling in de zin van de rechtspraak van het Hof betreffende de rechtstreekse toepasselijkheid van een richtlijn die niet in nationaal recht is omgezet.

1.

[Uiteenzetting over de rechtspraak van het Bundesgerichtshof betreffende de onverenigbaarheid van nationale wetgeving met richtlijn 2003/55/EG en de uitsluiting van rechtstreekse toepasselijkheid van richtlijn 2003/55/EG in het in concreto beslechte geval] [OMISSIS]

[OMISSIS]

2.

Voor zover artikel 3, lid 3, juncto bijlage A, onder b) en c), van de aardgasrichtlijn 2003/55/EG aldus moeten worden begrepen, dat als voorwaarde voor de geldigheid van de **[Or. 7]** tariefverhoging ten aanzien van de betrokken afnemer geldt dat de afnemer hiervan rechtstreeks in kennis wordt gesteld, en dat die bepalingen van de richtlijn rechtstreeks toepasselijk zijn, slaagt het hoger beroep van verzoekster niet.

a)

Volgens de rechtspraak van het Hof, die ook door het Bundesgerichtshof is aangehaald in zijn arresten van 28 oktober 2015, kunnen particulieren in alle gevallen waarin de bepalingen van een richtlijn inhoudelijk gezien onvoorwaardelijk en voldoende nauwkeurig zijn, zich voor de nationale rechter op die bepalingen beroepen tegenover de staat, wanneer deze hetzij heeft verzuimd de richtlijn binnen de termijn in nationaal recht om te zetten, hetzij dit op onjuiste wijze heeft gedaan [arresten van het Hof van 4 december 1974, **[REDACTED]** 41/74, EU:C:1974:133, punten 9 e.v.; 5 april 1979, **[REDACTED]** 148/78, EU:C:1979:110, punten 18 e.v.; 19 januari 1982, **[REDACTED]** 8/81, EU:C:1982:7, punten 17 e.v.; 26 februari 1986, **[REDACTED]** 152/84, EU:C:1986:84, punten 46 e.v.; 22 juni 1989, Fratelli Costanzo SpA, 103/88, EU:C:1989:256, punten 28 e.v., en 5 oktober 2004, (OMISSIS), gevoegde zaken C-397/01C-403/01, EU:C:2004:584, punt 103; (OMISSIS)]; (zogenaamde verticale rechtstreekse werking). Aldus kan een particulier een beroep doen op een bepaling van een richtlijn die onvoorwaardelijk en voldoende nauwkeurig is tegenover organisaties of lichamen – ongeacht hun rechtsvorm – die onder gezag of toezicht van de staat staan of die over bijzondere bevoegdheden beschikken die verder gaan dan die welke voortvloeien uit de regels die in de betrekkingen tussen particulieren gelden (arresten van het Hof van 12 juli 1990, **[REDACTED]** e.a., C-188/89, EU:C:1990:313, punten 17 e.v., en de gevoegde zaken C-253/96C-258/96, EU:C:1990:585, punten 46 e.v.).

b)

Als besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid is verzoekster privaatrechtelijk georganiseerd, maar als gemeentelijk bedrijf staat zij onder toezicht van de staat en moet zij diensten van algemeen belang verlenen. Leden van de gemeenteraad en de burgemeester van de stad Delmenhorst maken deel uit van haar raad van toezicht. De stad Delmenhorst bezit **[Or. 8]** alle aandelen in

verzoekster via het gemeentelijk nutsbedrijf Versorgung und Verkehr Delmenhorst. Hierdoor is verzoekster, ongeacht haar privaatrechtelijke rechtsvorm, wellicht een lichaam in de zin van de bovenstaande rechtspraak van het Hof.

Aangezien de aardgasrichtlijn 2003/55/EG volgens de verwijzende rechter voldoende nauwkeurig bepaald is, kan verweerder zich er wellicht rechtstreeks op beroepen ten aanzien van verzoekster. Indien de ten aanzien van de afnemer doorgevoerde verhoging van de gasprijs slechts terecht is mits de afnemer hiervan tijdig en rechtstreeks in kennis is gesteld, dan kan verzoekster in dit geval verweerder uitsluitend kosten aanrekenen die gebaseerd zijn op de tot 1 oktober 2004 geldende prijzen. De vordering en het daarmee verband houdende hoger beroep moeten in dat geval worden afgewezen.

[OMISSIS]